

Alternativní přístupy v pedagogice 2

ING. JANA NĚMCOVÁ

Co si pamatujeme z minulé přednášky?

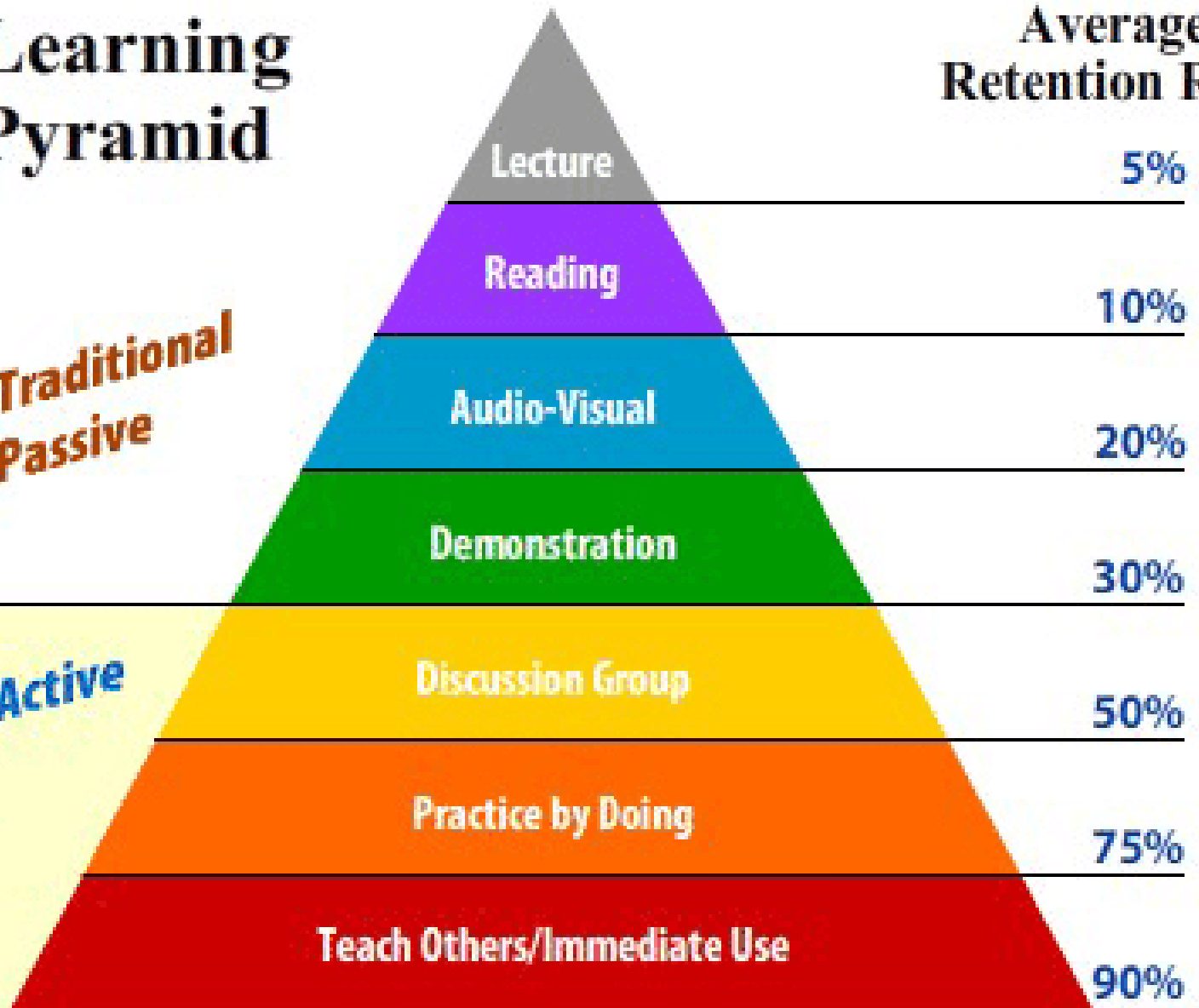
- Brainstorming
- porovnání s pyramidou zapamatování

Learning Pyramid

Average Retention Rate

Traditional Passive

Active

Source: National Training Laboratories, Bethel, Maine

Připomenutí minulé výuky

- Zavedení povinné školní docházky Marií Terezií r. 1774 – před 245 lety – Trivium (čtení, psaní a počty) + náboženství, zemědělství a řemesla
- Felbigerova Methodní kniha
- Alternativní směry u nás až v 90 letech minulého století
- Liší se např.
 - v metodách výuky
 - v přístupech učitel- žák
 - ve způsobu hodnocení

Alternativní směry u nás

- **Pedagogika Marie Montessori**
 - Pomoz mi, abych to dokázal sám.
 - Ruka je nástrojem ducha. Práce rukou je základem pro pochopení věcí, jevů, rozvoj myšlení a řeči.
- **Waldorfská pedagogika**
 - stejný důraz je kladen na tradiční předměty i na výuku základů řemesel a uměleckou výchovu- každý žák se v něčem najde
- **Dalton**
 - Příprava na univerzitu (samostatnost, odpovědnost, spolupráce)

Ukázka z EVP Ferda ve vodní říši

- příběh o kapce vody
- déšť
- znečištění vody - pokus s vodoměrkou
- koloběh vody – běhačka s házením kostkou
- meandry x rovný potok
- bádání – kolik který materiál zadrží vody
- mapování okolí – ohrožení povodněmi

Zásady efektivního učení

1. Bezpečné prostředí
2. Smysluplnost
3. Přiměřený čas
4. Zapojení smyslů – (bylinkové pytlíčky)
5. Zapojení a využití emocí
6. Propojení s reálným světem (potravní řetězec, stopy)
7. Respekt k individualitě
8. Kvalitní zpětná vazba
9. Spolupráce
10. Sebekontrola a sebehodnocení

JSEM
DŮLEŽITÁ

POMÁHÁM
TI DĚLAT
POKROKY

PATŘÍM
K
UČENÍ

NEBOJ
SE MĚ

JSEM
SYMPATICKA

POSOUVÁM
TĚ DÁL

NAJDI
MĚ

Pedagogické přístupy

- Badatelsky orientované učení
- Projektová výuka x Tematická výuka
- Místně orientované učení
- Kritické myšlení
- Venkovní výuka

Badatelsky orientované vyučování

Učitel:

- Průvodce (koordinuje, usměrňuje)
- Motivuje
- Podpora (pomůcky, bezpečné prostředí, čas)

Žák:

- samostatně pracuje, hledá témata, řešení, informace,
- spolupracuje, vyhodnocuje,
- prezentuje, argumentuje,
- pracuje s chybou, nebojí se neúspěchu

Postup bádání

- Motivace – informace, kladení otázek
- Tvorba otázky
 - Nesmí být zjevná
 - Musí být ověřitelná
 - Je měřitelná
 - Musí být bezpečná
- Hypotéza
 - Nemusí být nutně potvrzena
- Vlastní bádání
 - Pozorování, pokus
 - Simulace
 - Práce s knihou
 - Dotazníky
 - Pomůcky, metody, postupy
- Závěr – formulace
 - Ověření nebo vyvrácení hypotézy
 - Popis výzkumu
 - Interpretace dat (graficky...)

Planeta hmyzu

- význam hmyzu pro planetu i pro člověka (fotografie)
- Zjišťování, co už děti o hmyzu ví (hra)
- Vlastní bádání

Planeta hmyzu

Planeta hmyzu

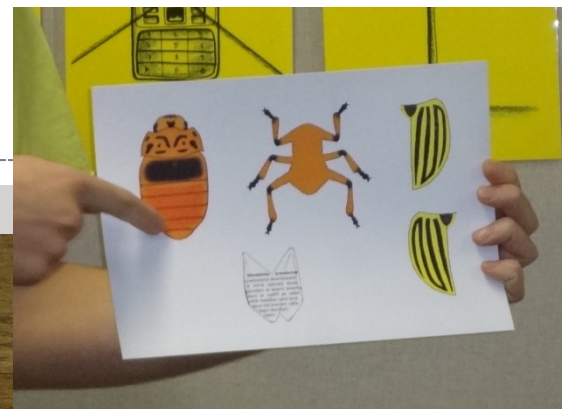
Badatelská část

Badatelská část

Promítání ve 3D a rukodělnka

Projektová a tematická výuka

Jaký je rozdíl mezi projektovou a tematickou výukou?

Jaký je rozdíl mezi tematickou a projektovou výukou

tematická

- rozpracovává téma do šíře
- různé úhly pohledu
- probíhá napříč předměty
- organizačně méně náročná
- cílem je pouze poznat, nikoliv použít

projektová

- spěje k výslednému produktu, vytváření přínosných věcí
- jde o „žákovský podnik“
- sbírané poznatky jsou nezbytné pro splnění úkolu
- delší časový úsek

Tematická výuka

Les a stromy v
rukou malíře

Koloběh
vody v lese

Les

Les v
umělecké
literatuře

Les a
geografie –
podnebná a
výšková
pásma

Projektová výuka

Motivace
Mapování
Třídění

Řešení

Produkt

Reflexe

Projektová výuka - fáze

- 1. motivace – získat zájem žáků, aktivizovat je
- 2. mapování – žáci sestaví klíčové otázky, studují vstupní materiál, získávají informace
- 3. třídění – porovnávají, navrhují kritéria, postupy
- 4. řešení – dotazuje se, pátrá, prezentuje, hodnotí
- 5. tvorba produktu – využijí získané informace
- 6. reflexe- vyhodnocení získaných poznatků, prožitků, zkušeností
- (příklad – ZŠ Řeznovice – úspora vody ve škole)

Místně zakotvené učení

- Využívá všech aspektů místního prostředí (přírodních, kulturních, historických)
- Klade důraz na občanské zapojení v projektech, které slouží komunitě
- Učí se
 - o místě (řeší se regionální problémy)
 - v místě (učebnou se stává obec a její okolí)
 - vytváření partnerství s komunitou
 - mezioborové (využití odborníků)
 - aktivní účast žáka a vliv na jeho vlastní život
 - běžný nástroj výuky

Místně zakotvené učení

Místně zakotvené učení

Místně zakotvené učení

Místně zakotvené učení

Místně zakotvené učení

Místně zakotvené učení

Studánkové víly a ochránci studánek

Místně zakotvené učení

Venkovní výuka

- Venkovní výuka využívá všech možností venkovního prostředí (venkovní výuka neznamena, že využíváme vnitřní učební pomůcky na zahrádce)
- Ukázky z programu Kohoutovická obora

Kritické myšlení

- „Kritické myšlení je intelektuálně disciplinovaný proces aktivní a dovedné konceptualizace, uplatňování, analyzování, syntetizování nebo vyhodnocování informací získaných, nebo vytvořených, za pomoci pozorování, zkušeností, reflexe, uvažování a komunikace, jako vodítka k přesvědčení a jednání. V základní formě je založeno na univerzálních hodnotách, jako jsou: jasnost, přesnost, důslednost, relevance, přesvědčivost, hloubka, šířka a spravedlnost myšlení“ (Scriven, M., Paul, R., 1987 in Novotná, J., Jurčíková, J., 2012, s. 62).

Kritické myšlení

„Škola produkuje veľa ľudí, ktorí vedia čítať, ale nevedia rozlišovať, čo za prečítanie stojí a čo nie.“

THOMAS MACAULAY

Kritického myšlení

- Poznání nevzniká tím, že ho žák pasivně přejímá od učitele, ale že své poznání aktivně buduje.
- Třífázový model učení E-U-R
 - Evokace (prekoncepty)
 - Uvědomění si významu informací a zkušeností
 - Reflexe (nový koncept)
- Ukázka z programu Pohroma na Blatáku

Pohroma na Blatáku

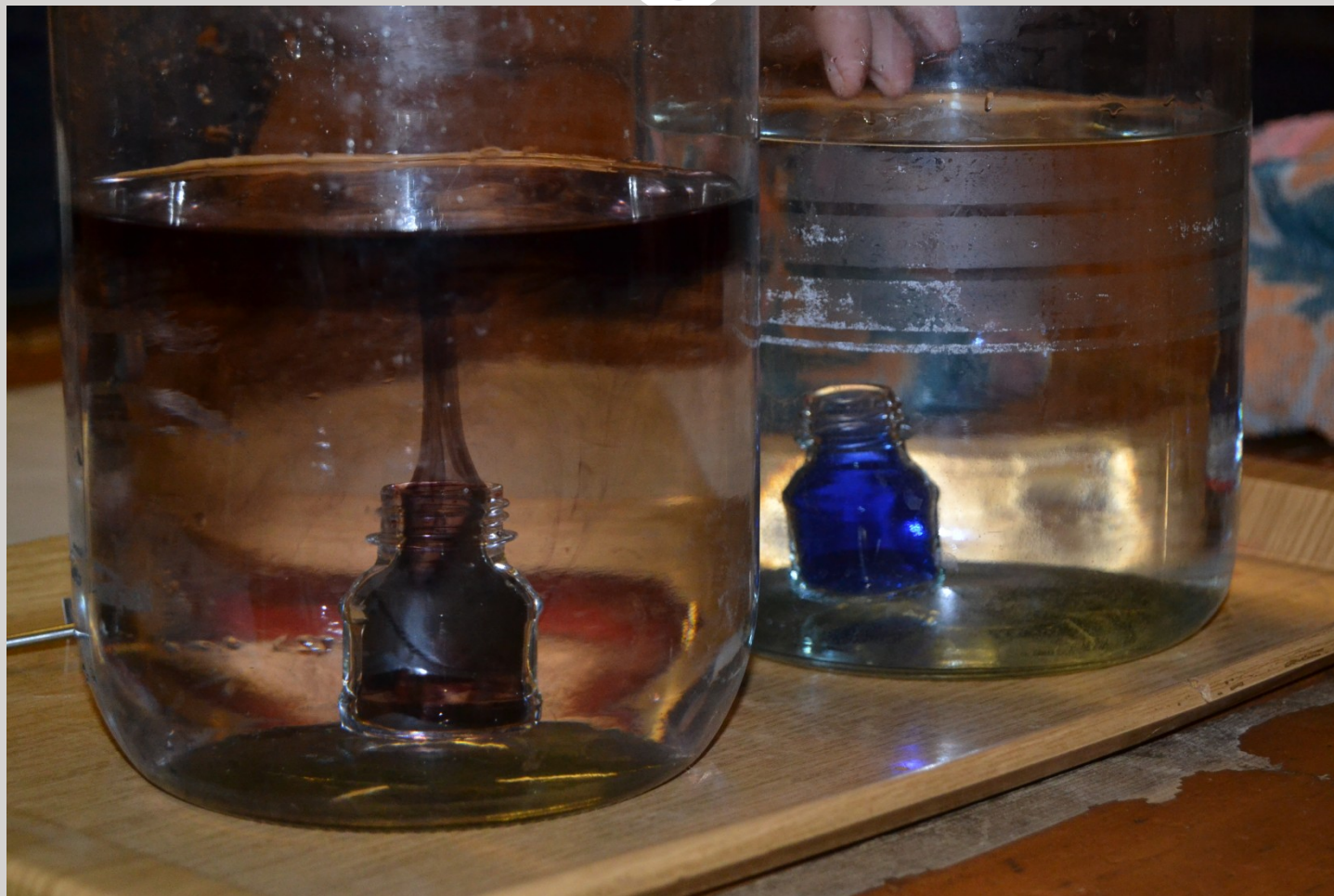
edakçe

Pohroma na Blatáku

Pohroma na Blatáku

Zpracování článku z časopisu metodou I.N.S.E.R.T.

- („interactive noting system for effective reading and thinking“)
- jedna ze základních metod kritického myšlení, kterou lze použít v průběhu studia. Systémem několika značek vyjadřujeme svůj jedinečný vztah k informacím v článku a pomocí znamének jej zviditelňujeme. Značky udržují naši pozornost a pomáhají nám s porozuměním. Používáním značek si studenti zvykají na to, že vzdělávání nespočívá v učení se nazpaměť, ale že sdělení mají promýšlet. Ve finální fázi značky pomohou k rychlé orientaci v textu a k zápisu nejpodstatnějších poznatků, ať již jsou pro nás známé nebo nové, ať s nimi souhlasíme, nesouhlasíme nebo si nad nimi klademe otázku.

- ✓ Udělej fajfku na okraji textu, jestliže určitá informace v textu potvrzuje, co jsi věděl/a nebo sis myslel/a, že víš.
- Udělej minus, jestliže je informace, kterou čteš, v rozporu s tím, co víš. Tímto znaménkem můžeš označit také nějaký rozpor uvnitř textu.
- + Udělej plus, jestliže informace, kterou se dozvíš, je pro tebe nová a zároveň důvěryhodná.
- ? Udělej otazník, jestliže se objeví informace, které nerozumíš, která tě mate nebo o které by ses chtěl/a dozvědět více.

Stanovení cílů výuky

- **Čeho chce učitel dosáhnout, jaké kompetence má žák získat**
- Pomáhá učiteli rozvrhnout si výuku a vybrat nejvhodnější formy a metody výuky
- Cíl musí být:
 - přiměřený (věku a možnostem dětí)
 - kontrolovatelný (vyjádřený pomocí aktivních sloves jako pozorovatelná činnost žáků – viz. Bloomova taxonomie cílů)
 - Jednoznačný
 - Konzistentní

Bloomova taxonomie cílů

- kategorie jsou řazeny podle stoupající náročnosti psychických operací
 1. Zapamatování (zopakovat, popsat, vybrat, poznat...)
 2. Porozumění (vysvětlit vlastními slovy, opravit, vypočítat...)
 3. Aplikace (použít, znázornit, načrtnout, vyzkoušet...)
 4. Analýza (provede rozbor, odhalí, rozhodne, rozliší...)
 5. Hodnocení (ocenit, zdůvodnit, argumentovat, obhájit...)
 6. Tvoření (plánovat, organizovat, konstruovat...)

Formy a metody výuky

- Formy výuky – organizační uspořádání (individuální, skupinová, v dílně, 4h blok...)
- Metody – jak předat poznání – příklad didaktického rozčlenění
 - Metody slovní (monologické, dialogické, práce s knihou)
 - Metody názorně demonstrační, (pozorování, předvádění, projekce)
 - Metody praktické (nácvik pohybových a pracovních dovedností, žákovské laborování, grafické a výtvarné činnosti)

Reflexe

- Je důležitou součástí učebního procesu
 - Jak se nám podařilo naplnit cíle programu
 - Co udělat příště jinak, líp
 - Reflexe – hodnocení jednotlivých aktivit
 - hodnocení dojmů

Dotazník

1. Co pro vás bylo nejzajímavější?
2. Co pro vás bylo nejvíce přínosné?
3. Kdy jste se nejvíce bavili?
4. Co byste navrhli odebrat z výuky?
5. Co byste na lektorce ocenili?
6. Čeho by se měla lektorka příště vyvarovat?
7. Co vám ve výuce chybělo?
8. Jaké byli vaše očekávání?

Děkuji za pozornost

Vzdělání neznamená
pouze chození do školy.

Vzdělání je zejména rozvoj
vlastní osobnosti (myšlení).

Je to něco, na čem bychom
měli pracovat celý život.

Petr Havránek